

МИНИСТЕРСТВО НА ЕНЕРГЕТИКАТА	
София 1000, ул. "Триадница" №8	
Регистрационен индекс и дата	
E-04-20-26/	20-10-2023

Държавно предприятие „Радиоактивни отпадъци“

1797, ГР. СОФИЯ, БУЛ. „Г.М.ДИМИТРОВ“ № 52 А, ЕТ. 6, ТЕЛ.: 02/90 35 100 ФАКС:
02/962 50 78 E-MAIL: INFO@DPRAO.BG

ДО
Г-Н РУМЕН РАДЕВ
МИНИСТЪР НА ЕНЕРГЕТИКАТА

ДП „РАО“	
Иск. №	04-16-1524
Дата:	18.10.2023г.

ОТНОСНО:Процедура по екологична оценка на проекта на актуализирана стратегия за управление на отработено ядрено гориво (ОЯГ) и радиоактивни отпадъци (РАО) в България – Национална програма в съответствие с Директива 2011/70/Евратом – становище на ДП РАО

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН РАДЕВ,

В отговор на Ваше писмо № E-04-20-26 от 18.09.2023г. Ви информирам, че Държавно Предприятие „Радиоактивни отпадъци“ няма възражения по същество към Доклад за екологична оценка (ЕО) на Проект на актуализирана стратегия за управление на отработено ядрено гориво и радиоактивни отпадъци в България - национална програма в съответствие с Директива 2011/70/Евратом.

След преглед на представените документи бихме искали да направим следните уточнения:

1. Две от целите, формулирани в проекта на актуализирана стратегия, отразяват два от нееднократно посочваните от Европейската комисия (както и препоръки от мисия ARTEMIS, проведена през 2018 година) недостатъци на действащата понастоящем стратегия:

- Цел 7 - Проектиране и изграждане в дългосрочен план на ДГХ (с детайлно описание на стъпките по осъществяване на проекта за изграждане на ДГХ в дългосрочен порядък);
- Цел 8 - Осигуряване на финансови средства за изграждане на ДГХ чрез създаване на нов целеви фонд.

Изпълнението на двете цели е взаимно свързано, то отразява приетата в международен план концепция, че единственият начин за надеждно изолиране на дългоживеещите радионуклиди в РАО категория 2Б и 3 от околната среда е чрез погребването им в дълбоки, стабилни геоложки формации и че генераторите на ОЯГ са длъжни да поемат разходите за всички етапи от тяхното управление, включително и погребването, следвайки принципа „замърсителят плаща“.

Съгласно Стратегията, въвеждането в експлоатация на ДГХ е предвидено за 2051, но има редица задачи, които трябва да бъдат изпълнени преди това и изискват значителни средства. Ето защо началото на акумулиране на средства за осъществяване на този проект е от огромно значение да бъде изтеглено в максимално близък порядък.

Осигуряването на финансови средства е оценено с нула в обобщена оценка на очакваните въздействия, което минимизира значението на този фактор, без който осъществяването на проекта за ДГХ е невъзможно. **Затова навсякъде, където се оценява влиянието на тези две стратегически цели – цел 7 и цел 8, то трябва да бъде оценено като положително и от дългосрочно значение.**

2. Радиоактивните отпадъци генерирани в резултат на експлоатацията на блокове 5 и 6 на АЕЦ „Козлодуй“ ЕАД, извеждането от експлоатация на 1 до 4 блок АЕЦ „Козлодуй“ и ядрени приложения в медицината, индустрията науката и образованието се обработват своевременно в специализирани поделения на ДП РАО с цел навременното им **привеждане в пасивно безопасно състояние.**

Безопасността се осигурява чрез **задържане на радионуклидите в опаковката и изолиране на РАО от околната среда за периода от време, през който отпадъкът остава опасен за населението** посредством последователни инженерни и естествени бариери, прилагайки средства за контрол на тяхната цялост и ефективност, при **максимално използване на пасивни средства.**

В анализите на ЕО се правят заключения, че при неприлагането на проекта за актуализирана Стратегия ще се запази състоянието на околната среда и няма да се наблюдават превишения на изследваните естествени и техногенни радионуклиди във водите и почвите в пунктовете за наблюдение около ядрените съоръжения.

В тази връзка, считаме че някои от разгледаните сценарии в глава 5 - Евентуално развитие на околната среда без прилагането на проекта на актуализирана Стратегия разглеждат противоречиви и нереалистични сценарии, които следва да се коригират. Такива са:

- **В глава 5.7.2. Фауна, Риби** - ... Липсата на дългосрочна политика (вкл. модернизация) по отношение на управлението на ОЯГ и РАО, от една страна, и консумацията на водни ресурси, необходими за охлаждане на касетите с ОЯГ, която вероятно ще се увеличава с времето, от друга страна, биха кумулирали отрицателен ефект върху рибите поради намаляване на водните запаси в регионален мащаб.
- **В глава 5.7.2. Фауна, Риби** - ... Макар всички съоръжения за съхранение на РАО в СП „ПХРАО – Нови хан“ да са от затворен тип и директен пренос от тях е малко вероятен, неприлагането на проекта за актуализирана Стратегия, респ. запазване на съоръжението в бъдеще, би запазило риска по отношение на безопасната му експлоатация и потенциални въздействия върху рибите в прилежащите езера и потоци от водосбора на река Габра.

- **В глава 5.7.2. Фауна - Земноводни и влечуги** - ... Неприлагането на проекта за актуализирана Стратегия в най-добрия случай ще запази нивото на риск по отношение на състоянието на популациите на земноводните и влечугите и техния природозащитен статус, въпреки тяхната устойчивост към радиация.
- **В глава 5.7.2. Фауна - Земноводни и влечуги** - ... Неприлагането на проекта за Актуализираната стратегия и предвидената в нея дългосрочна политика по отношение на управлението на РАО в СП "ПХРАО - Нови хан", в най-общия случай ще запази съществуващия риск от повишаване радиоактивния фон в околната среда и ще кумулира негативното въздействие от потенциално съществуващите заплахи за земноводните и влечугите в района на площадката.

Важно е да се отбележи, че **независимо от заложените в Стратегията стратегически цели**, в АЕЦ „Козлодуй“, в съоръженията за управление на РАО на площадката на АЕЦ „Козлодуй“ на ДП РАО, в СП „НХРАО“ и в СП „ПХРАО – Нови хан“ се извършва постоянен радиоекологичен мониторинг по регламентирани дългосрочни програми. Програмите се базират на изискванията на нормативната база в областта и на добрите международни практики, вкл. чл. 35 от Договора Euratom и Препоръка 2000/473/Euratom. Те се съгласуват с Министерство на околната среда и водите, Министерство на здравеопазването и Агенция за ядрено регулиране. За осигуряване на независим контрол се изпълняват програми за радиационен мониторинг от контролните органи ИАОС/МОСВ и НЦРРЗ/МЗ.

3. Твърдението, че „предложените инженерни решения като част от стратегическите цели, задачи и мерките на План за действие не вземат под внимание очакваните температурни промени и отклонения в нивата на падналите валежи“ (стр.195, т.7.1 Климатични фактори) не следва да се отнася за съоръженията за погребване (НХРАО, ДГХ), които като съоръжения за дълговременно изолиране на РАО отчита евентуалните климатични промени.

4. ЕО подчертава, че **цялостното въздействие на проекта на актуализирана Стратегия се очаква да бъде положително**, поради произтичащите от осъществяването на Стратегията комплексни и дългосрочни положителни резултати по отношение на управление на отработено ядрено гориво и радиоактивни отпадъци, водещи до предотвратяване на риска за човешкото здраве и осигуряване на устойчиво развитие съобразно действащите в страната норми за качество на околната среда.

В този контекст, в Таблица 42 - Обобщена оценка на очакваните въздействия на ниво задачи и мерки - в радиационен аспект стратегическите цели **Безопасно управление на ниско и средно активни РАО от блокове 5 и 6 на АЕЦ „Козлодуй“** - повишаване на безопасността при съхраняване и управление на течни и твърди исторически РАО, и **ИЕ на СП**

„ПХРАО-Нови хан“, чрез комбиниране на отложен демонтаж и възможност за достъп на персонала в съоръжението - подготовка на документи за издаване на лицензия за ИЕ, безопасно и ефективно ИЕ, следва да бъдат оценени положително и от дългосрочно значение, вземайки в предвид че тези мерки ще допринесат за подобряване на устойчивото управление на РАО.

С УВАЖЕНИЕ,

Дилян Петров

Изпълнителен директор
на ДП РАО – гр. София